

PREJUDICIÁLNA OTÁZKA PODĽA ČLÁNKU 267 ZFEÚ

Rozhodnutia Súdneho dvora EÚ
k otázke *ne bis in idem*

JUDr. Anna Ondrejová, LL.M.
Generálna prokuratúra SR

Výklad je všeobecne záväzný

- ▶ Záväznosť rozhodnutí Súdneho dvora EÚ vyplýva z ustanovenia čl. 19 ods. 3 písm. b) Zmluvy o EÚ a čl. 267 písm. a) Zmluvy o fungovaní EÚ, podľa ktorých je Súdny dvor EÚ oprávnený vykladať právo EÚ, z čoho vyplýva, že jeho **výklad je všeobecne záväzný**

Článok 54 Dohovoru, ktorým sa vykonáva Schengenská dohoda zo 14. júna 1985, o postupnom zrušení kontrol na spoločných hraniciach, podpísaného 19. júna 1990 v Schengene, ustanovuje:

- ▶ „Osoba právoplatne odsúdená jednou zo zmluvných strán nesmie byť pre ten istý čin stíhaná inou zmluvnou stranou, a to za predpokladu, že **v prípade odsúdenia** bol trest už odpykaný alebo sa práve odpykáva alebo podľa práva štátu, v ktorom bol rozsudok vynesený, už nemôže byť vykonaný“.

C - 150/05 – Jean Leon van Straaten proti Holandskému kráľovstvu a Talianskej republike

- ▶ Zásada *ne bis in idem* uvedená v článku 54 Dohovoru sa uplatňuje aj na rozhodnutie súdneho orgánu členského štátu, ktorý je zmluvnou stranou, ktorým je obvinený právoplatne **oslobodený spod obžaloby pre nedostatok dôkazov**.
- ▶ **Kritérium zhodnosti skutku** :
- ▶ existencia celku okolností, ktoré sú navzájom nerozlučiteľne spojené, v čase, v priestore, ako aj z hľadiska svojho predmetu, nezávisle na právnom posúdení týchto činov alebo na chránenom oprávnenom záujme.

C-467/04 – Trestné konanie proti Giuseppe Francesco Gasparini a spol. – návrh Audiencia Provincial de Málaga

- ▶ Zásada *ne bis in idem* zakotvená v článku 54 Dohovoru, sa uplatňuje aj na rozhodnutie súdneho orgánu štátu, ktorý je zmluvnou stranou, vydané v súvislosti s trestným stíhaním, ktorým je obžalovaný právoplatne *oslobodený spod obžaloby z dôvodu premlčania trestného stíhania príslušného trestného činu*.
- ▶ Zásada *ne bis in idem* sa neuplatňuje na *iné osoby* ako na tie, ktoré už boli právoplatne odsúdené alebo oslobodené spod obžaloby rozhodnutím súdneho orgánu štátu, ktorý je zmluvnou stranou.
- ▶ *Uvedenie tovaru na trh v inom členskom štáte, uskutočnené po dovoze do členského štátu, ktorého súd oslobodil obžalovaného spod obžaloby z dôvodu premlčania trestného stíhania, je konaním, ktoré môže byť súčasťou "toho istého činu" v zmysle článku 54 Dohovoru.*

C-288/05 – Jürgen Kretzinger, trestné stíhanie, Nemecko

- ▶ Trestné činy spočívajúce *vo vývoze alebo dovoze tých istých tovarov trestne stíhané v rôznych štátoch, ktoré sú zmluvnými stranami Dohovoru, sa v zásade považujú za „tie isté činy“ v zmysle článku 54 Dohovoru.*
- ▶ *Príslušným kritériom na účely uplatnenia článku 54 Dohovoru je kritérium zhodnosti skutku, ktorým sa rozumie existencia celku okolností, ktoré sú navzájom nerozlučiteľne spojené, nezávisle na právnom posúdení týchto činov aj na chránenom právnom záujme (ako van Straaten).*
- ▶ Činy spočívajúce v *prevzatí pašovaného zahraničného tabaku v zmluvnom štáte a dovoze a prechovávaní tohto tabaku v inom zmluvnom štáte* za takých okolností, že obvinený, ktorého stíhali oba tieto zmluvné štáty, mal od začiatku v úmysle previesť tento tabak po jeho prevzatí do konečného miesta určenia cez viacero iných zmluvných štátov, predstavujú konania, na ktoré sa môže vzťahovať pojem „ten istý čin“ v zmysle uvedeného článku 54. *Konečné posúdenie v tomto zmysle však prináleží príslušným vnútroštátnym orgánom.*

C-288/05 – Jürgen Kretzinger, trestné stíhanie, Nemecko

- ▶ Na osobu odsúdenú na **podmienečný trest odňatia slobody** sa má hľadieť ako na osobu, ktorá bola stíhaná, uznaná za vinnú a odsúdená, a to so všetkými dôsledkami, ktoré s tým spája príslušný právny poriadok. **Na výkon tohto trestu treba hľadieť tak, že „sa práve odpykáva“** od okamihu, ako sa rozsudok o uložení trestu stal vykonateľný, a **počas celej skúšobnej doby**. Po uplynutí skúšobnej doby sa trest považuje za „už odpykaný“ v zmysle čl. 54 Dohovoru.
- ▶ V zmysle článku 54 Dohovoru sa na trest uložený súdnym orgánom zmluvného štátu nemá hľadieť tak, že je „už odpykaný“ alebo „sa práve odpykáva“, ak bol **obvinený krátkodobo zadržaný alebo vzatý do väzby** a doba tohto zadržania, resp. väzby sa podľa práva štátu, v ktorom bol rozsudok o uložení trestu vyhlásený, započíta do doby neskoršieho výkonu trestu odňatia slobody.
- ▶ Skutočnosť, že členský štát, v ktorom bola osoba právoplatne odsúdená podľa jeho vnútroštátneho práva, môže vydať európsky zatykač s cieľom zatknúť túto osobu na účely vykonania tohto rozsudku na základe rámcového rozhodnutia, nemôže mať vplyv na výklad pojmu „vykonanie“ v zmysle článku 54 Dohovoru.

C-367/05 – Norma Kraaijenbrink, trestné stíhanie, Belgicko

- ▶ Rozdielne činy spočívajúce jednak v **držbe peňažných súm** pochádzajúcich z obchodovania s omamnými látkami v jednom zmluvnom štáte a jednak v **uvádzaní týchto peňažných súm do obehu** prostredníctvom zmenární nachádzajúcich sa **v druhom zmluvnom štáte** sa nemajú považovať za „ten istý čin“ v zmysle článku 54 Dohovoru **len preto**, že príslušný vnútroštátny orgán dospeje k záveru, že uvedené činy sú spojené rovnakým trestným úmyslom (**o ten istý čin by išlo len ak by boli splnené kritéria vytýčené vo veci van Straaten**).

C-436/04 – Leopold Henri Van Esbroeck, trestné konanie, Belgicko

- ▶ Problém uplatňovania zásady *ne bis in idem* vzniká až v okamihu, keď sa zvažuje začatie druhého trestného konania proti tej istej osobe v inom zmluvnom štáte. Keďže príslušný súdny orgán má teda až v rámci posledného uvedeného konania posúdiť, či boli splnené všetky podmienky uplatnenia článku 54 Dohovoru a to zo strany toho súdneho orgánu, pred ktorým prebieha druhé súdne konanie, je potrebné, aby bol Dohovor v platnosti k tomuto dátumu v druhom predmetnom zmluvnom štáte. Okolnosť, že prvý zmluvný štát nebol ešte Dohovorom viazaný v okamihu, keď tam bola dotknutá osoba prvý krát právoplatne odsúdená v zmysle uvedeného článku 54, nie je relevantná.

C-469/03 – Filomeno Mario Miraglia, trestné stíhanie, Taliansko

- ▶ Zásada *ne bis in idem* upravená v článku 54 Dohovoru sa neuplatňuje na rozhodnutie justičných orgánov členského štátu, ktorým bolo skončené trestné konanie po tom, ako sa prokurátor rozhodol nepokračovať v trestnom stíhaní z jediného dôvodu začatia trestného stíhania v inom členskom štáte proti tomu istému obvinenému a za tie isté skutky bez rozhodnutia vo veci samej

C- 297/07 – Klaus Bourquain, trestné stíhanie, Nemecko

- ▶ Súdny dvor konštatoval, že **rozsudok v konaní proti ušlému** nie je vo všeobecnosti z uplatnenia čl. 54 Dohovoru vylúčený. Konkrétny rozsudok možno označiť za „právoplatný“ (konečný), aj keď uložený trest nebolo reálne možné vykonať, vzhľadom na procesnú povinnosť (stanovenú francúzskym právom) začať nové konanie, ak sa objaví osoba odsúdená v konaní proti ušlému, za jej prítomnosti.
- ▶ Samotný fakt, že keby bol odsúdený k dispozícii počas plynutia lehoty na premlčanie trestu, nemohol byť uložený trest vykonaný a muselo by byť konanie zopakované za jeho prítomnosti, nevylučuje, aby odsúdenie bolo považované za právoplatné rozhodnutie v zmysle čl. 54 Dohovoru.

C – 491 /07 – Vladimír Turanský, trestné stíhanie, Rakúsko

- ▶ **Rozhodnutie o zastavení trestného stíhania tzv. „vo veci“**, teda v štádiu konania pred vznesením obvinenia voči konkrétnej osobe podľa vnútroštátneho práva Slovenskej republiky nevytvára prekážku novému trestnému stíhaniu pre to isté konanie. Nemôžu preto takúto prekážku vytvoriť ani v zmysle čl. 54 Dohovoru.
- ▶ Zásada ne bis in idem zakotvená v článku 54 Dohovoru sa neuplatní na rozhodnutie, ktorým orgán zmluvného štátu po vecnom preskúmaní veci, ktorá mu bola predložená, nariadil zastavenie trestného stíhania v štádiu konania pred vznesením obvinenia voči osobe podozrivej zo spáchania trestného činu, pokiaľ **toto rozhodnutie o zastavení podľa vnútroštátneho práva tohto štátu nevylučuje s konečnou platnosťou žalobu a nie je prekážkou nového trestného stíhania za ten istý čin v tomto štáte.**

C – 261 /09 – Gaetano Montello, trestné stíhanie, Taliansko

- ▶ Pojem „*rovnaké trestné činy*“ uvedený v článku 3 bode 2 rámcového rozhodnutia o EZR nemožno ponechať na samostatné posúdenie súdnym orgánom jednotlivých členských štátov na základe ich vnútroštátneho práva. Z potreby jednotného uplatňovania práva Unie vyplýva, že tento pojem vyžaduje v celej Unii autonómny a jednotný výklad. Predstavuje teda samostatný pojem práva Unie.
- ▶ v článku 54 DVSD je uvedený pojem „*ten istý čin*“, ktorý zodpovedá pojmu „*rovnaké trestné činy*“. V rámci DVSD sa tento pojem vykladá tak, že zahŕňa existenciu celku konkrétnych okolností, ktoré sú navzájom nerozlučiteľne spojené, nezávisle na právnom posúdení týchto činov alebo na chránenom právnom záujme (Van Esbroeck, Van Straaten).
- ▶ Vzhľadom na spoločný cieľ článku 54 DVSD a článku 3 bodu 2 rámcového rozhodnutia o EZR, ktorý pozostáva zo snahy vyhnúť sa tomu, aby bola osoba trestne stíhaná alebo odsúdená pre ten istý čin, treba pripustiť, že **výklad tohto pojmu podaný v rámci DVSD platí aj v kontexte rámcového rozhodnutia o EZR.**

C – 261 /09 – Gaetano Montello, trestné stíhanie, Taliansko

- ▶ Osoba sa považuje za odsúdenú s konečnou platnosťou za rovnaké trestné činy v zmysle článku 3 bodu 2 rámcového rozhodnutia o EZR, ak je po trestnom konaní **d'alšia obžaloba s konečnou platnosťou vylúčená** (Gözütok a Brügg, C-187/01 a C-385/01, Turanský) alebo súdy členského štátu prijali rozhodnutie, ktorým sa obžalovaný s konečnou platnosťou oslobodzuje spod obžaloby (Van Straaten, Turanský).
- ▶ **„Konečná“ povaha rozsudku podľa článku 3 bodu 2 rámcového rozhodnutia o EZR súvisí s právom členského štátu, v ktorom bol taký rozsudok vyhlásený.**

C - 261 / 09 - Gaetano Montello, trestné stíhanie, Taliansko

- ▶ Rozhodnutie, ktoré podľa práva členského štátu, v ktorom bolo prijaté nevyklučuje žalobu na vnútroštátnej úrovni v súvislosti s niektorými činmi, nemôže v zásade predstavovať procesnú prekážku, pokiaľ ide o prípadné začatie alebo pokračovanie trestného stíhania za ten istý čin proti tejto osobe v inom členskom štáte Unie (Turanský).
- ▶ Ako stanovuje rámec spolupráce v článku 57 DVSD, článok 15 ods. 2 rámcového rozhodnutia o EZR v tejto súvislosti umožňuje, aby vykonávajúci súdny orgán požiadal súdny orgán členského štátu, v ktorom bolo rozhodnutie vydané, o právne informácie o presnej povahe tohto rozhodnutia, aby bolo možné určiť, či toto rozhodnutie je podľa práva tohto štátu také, že ho možno považovať za vylučujúce s konečnou platnosťou obžalobu na vnútroštátnej úrovni (Turanský).

Ďakujem za pozornosť

JUDr. Anna Ondrejová, LL.M.
Generálna prokuratúra SR

